



दैनिक

लुम्बिनी

निजी क्षेत्रबाट निरन्तर प्रकाशित पहिलो राष्ट्रिय दैनिक

वर्ष ३८ | अंक १२० | बुटवल | २०८३ बैशाख १७ गते, विहीबार

नेपाल संवत् ११४६ | Thursday April 30, 2026

पृष्ठ ४

मूल्य रु. ६ मात्र

Lumbini

सरकार संविधान र लोकतान्त्रिक मूल्यविपरीत चल्यो : पौडेल

बुटवल । नेकपा एमालेका उपाध्यक्ष विष्णुप्रसाद पौडेलले पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डको सत्ता कब्जा गर्ने सोच र उग्रवागमन्थी भद्कावका कारण माओवादी आन्दोलन अहिले विघटनको अवस्थामा पुगेको आरोप लगाएका छन् ।

बुधबार २७औँ यदु स्मृति दिवस तथा २४औँ यदु स्मृति पत्रकारिता पुरस्कार वितरण कार्यक्रममा बोल्दै उपाध्यक्ष पौडेलले प्रचण्डसँग अब कम्युनिस्ट आन्दोलनको नेतृत्व गर्न सक्ने हैसियत नरहेको बताएका हुन् ।

पौडेलले २०६६ सालमा तत्कालीन प्रधानसेनापति रुक्माञ्जद कटवाललाई हटाउने सरकारको निर्णयमा एमालेले कडा असहमति जनाएको स्मरण गराए ।

उनका अनुसार एमालेले सरकारबाट बाहिरिने चेतावनी दिँदा पनि प्रचण्डले हठ नत्यागेका कारण अन्ततः सरकारको नेतृत्व नै गुमाउनुपरेको थियो ।

माओवादी शान्तिपूर्ण राजनीतिमा आएपछि पनि लोकतान्त्रिक पद्धतिलाई पूर्ण रूपमा आत्मसात् गर्न नसक्दा र सत्ता कब्जाको धडधडी नल्यादा आज सो पार्टीको अस्तित्व सङ्कटमा परेको पौडेलको तर्क थियो ।

उनले शान्तिपूर्ण आन्दोलनको बलमा मात्र राजतन्त्रको अन्त्य र गणतन्त्र स्थापना भएको भन्दै हिंसाको बाटोले कुनै उपलब्धि नदिएको जिकिर गरे ।

‘त्यतिबेला प्रचण्डजीले सेनाप्रमुख हटाएर आफ्नो अनुकूलको मान्छे राख्दै सत्ता कब्जा गर्ने रणनीति बुन्नुभएको थियो । हामीले उहाँलाई ‘यो बाटो आत्मघाती हुन्छ’ भनेर पटकपटक सम्झाउँथौँ तर उहाँले मान्नुभएन’, पौडेलले भने- ‘उहाँले ‘म अगाडि बढिसकेँ, अल्फाउने काम नगर्नुस्’ भनेर निकै कडा जवाफ दिनुभएको थियो ।’

उनले अहिले माओवादी सङ्गठनको अस्तित्व समाप्तप्रायः भएको दाबी गरे ।

‘प्रचण्डले नेतृत्व गरेको भनिएको माओवादी अहिले माओवादी छैन । उसले माओवाद परित्याग गर्‍यो, जनयुद्ध परित्याग गर्‍यो र हिजोका उग्रवागमन्थी धडधडीबाट अलग भयो,’ पौडेलले थपे, ‘तर ठिक ढङ्गले हिँड्न नसक्दाखेरि कम्युनिस्ट आन्दोलनको नेतृत्व गर्न सक्ने हैसियत त्यो सङ्गठन र नेतृत्वसँग छैन । माओवादी सिध्याइएको छ ।’

उपाध्यक्ष पौडेलले वर्तमान सरकारका गतिविधिहरू लोकतान्त्रिक मूल्यमान्यता र संवैधानिक मार्गदर्शनविपरीत रहेको आरोप लगाए । सरकारका पछिल्ला कामकारवाहीले जनतामा निराशा पैदा गरेको भन्दै उनले एमालेको गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको बताए ।

सरकारले ट्रेड युनियन अधिकार र विद्यार्थीको सङ्गठित हुनु पाउने अधिकारमाथि प्रहार गरिरहेको उनको आरोप थियो ।

‘ट्रेड युनियन र विद्यार्थीहरूको सङ्गठित हुने अधिकार विश्वव्यापी रूपमा लोकतन्त्रवादी र कम्युनिस्ट दुवैले स्वीकार गरेको मान्य अभ्यास हो,’ पौडेलले भने, ‘तर वर्तमान सरकार यी अधिकारहरूको विरुद्धमा उभिनु विडम्बनापूर्ण छ । जनताबाट निर्वाचित सरकार सधैं संविधानको मार्गदर्शनमा चल्नुपर्छ ।’

उनले पछिल्लो समय सरकारले संसदलाई छल्लेर अध्यादेशमार्फत शासन चलाउन खोजेको भन्दै ‘अध्यादेशको सिलसिला’ सुरु भएकोमा आपत्ति प्रकट गरे ।

निर्वाचनको पराजयबाट पाठ सिक्ने एमालेलाई पुनर्गठित गर्छौँ

उपाध्यक्ष पौडेलले पछिल्लो निर्वाचन (२१ फागुन) मा पार्टीले बेहोर्नुपरेको नतिजालाई ‘गम्भीर धक्का’ का रूपमा स्वीकार गर्दै पार्टीलाई नयाँ सिराबाट पुनर्गठित गर्ने जिकिर गरे ।

विगत १० वर्षमा एमालेले दुईतिहाइ नजिकको सरकार बनाउनेजस्ता ठुला सफलता प्राप्त गरे पनि अहिलेको पराजयले नयाँ चुनौती खडा गरेको उनले बताए । यस विषयमा पार्टीभित्र गम्भीर समीक्षा हुने उनको भनाइ छ ।

‘यसपटक अत्यन्तै नराम्ररी पराजित भएका छौँ, गम्भीर धक्का र असफलता बेहोर्नुपरेको छ । तर यो धक्कालाई चिरेर हामी उठ्छौँ, यसबाट शिक्षा लिन्छौँ,’ पौडेलले भने, ‘पछिल्लो पराजयबाट कतिपय मानिसहरूमा निराशा र पलायनको स्थिति देखापरेको छ । तर पलायन र निराशा समस्याको समाधान होइन ।’

उनले पार्टीको हारका पछाडि आन्तरिक किं बाह्य कारण जिम्मेवार छन्, नीति वा सङ्गठन जिम्मेवार छन् वा नेताहरूको कार्यशैली जिम्मेवार छ भन्ने विषयमा समग्र समीक्षा गरिने बताए ।

‘हाम्रो नेतृत्व, कार्यतरिका, सङ्गठन, आचरण वा अभ्यासमा जहाँ-जहाँ त्रुटि देखिएका छन्, ती भुल र त्रुटिहरूका बारेमा हामी देशवासीहरूसामु निसङ्कोच क्षमायाचना गर्छौँ ।’-उनले भने ।

आगामी दिनमा ‘जनताको बहुदलीय जनवाद’ (जबजु) को मार्गदर्शकमा रहेर पार्टीको नीति र विचारलाई अद्यावधिक गरिने पौडेलले बताए । नेपालको कम्युनिस्ट आन्दोलनले बेलाबेलामा दक्षिणपन्थी र उग्रवागमन्थी अवसरवादको सामना गर्नुपरेको उल्लेख गर्दै उनले जबजको औचित्य अहिले पनि उक्तै रहेको दाबी गरे ।

‘हाम्रा असफलता र पराजयले जनताको बहुदलीय जनवादको औचित्यलाई खण्डित गर्न सक्दैन’, पौडेलले भने- ‘हाम्रो आत्मविश्वासको सबैभन्दा बलियो आधार नै जबज हो । यसैले हामीलाई हाम्रा भुलत्रुटिहरू देख्न, स्वीकार गर्न, सच्चाउन र फेरि धुलो टक्क्याएर उठ्न मार्गदर्शन गर्छ ।’

अध्यादेश स्वीकृत नगर्न

राष्ट्रपतिलाई विपक्षी दलहरूको आग्रह

विपक्षी दलहरूको संयुक्त बैठकले सरकारको कदमलाई असंसदीय र अलोकतान्त्रिक ठहर गरेको छ ।



लुम्बिनी संवाददाता

बुटवल

संसद् अधिवेशन अन्त्य गरेर सरकारले धमाधम अध्यादेश ल्याएको भन्दै विपक्षी दलहरूले त्यसको घोर विरोध गरेका छन् । नेपाली कांग्रेस, नेकपा एमालेगायत चार विपक्षी दलले संयुक्त प्रेस विज्ञाप्ति जारी गर्दै सरकारले सिफारिस गरेका अध्यादेश स्वीकृत नगर्न राष्ट्रपतिसमक्ष आग्रहसमेत गरेका छन् ।

बुधबार नेपाली कांग्रेस संसदीय दलका नेता भीष्मराज आङदेम्बेको अध्यक्षतामा बसेको विपक्षी दलहरूको संयुक्त बैठकले सरकारको कदमलाई असंसदीय र अलोकतान्त्रिक ठहर गरेको छ ।

बैठकपछि कांग्रेस संसदीय दलका नेता आङदेम्बे, नेकपा एमाले संसदीय दलका नेता रामबहादुर थापा ‘बादल’, नेपाली कम्युनिस्ट पार्टी संसदीय दलका प्रमुख सचेतक युवराज दुलाल र राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (राप्रपा) की प्रतिनिधि सरस्वती लामाले हस्ताक्षर गरी संयुक्त विज्ञाप्ति जारी गरेका हुन् ।

विज्ञाप्तिमा सरकारले बैशाख १४ गते ‘संवैधानिक परिषद्को काम कर्तव्य र अधिकारसम्बन्धी ऐन, २०६६’ र ‘सहकारी ऐन, २०७४’ लाई संशोधन गर्ने दुईवटा अध्यादेश ल्याएको उल्लेख छ ।

त्यस्तै, वैशाख १५ गते ‘स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठानसम्बन्धी अध्यादेश’, ‘केही नेपाल कानुन संशोधनगर्नबनेको अध्यादेश’ र ‘विश्वविद्यालयसम्बन्धी अध्यादेश’ जारी गर्न राष्ट्रपतिसमक्ष सिफारिस गरेको

भन्दै विपक्षी दलहरूले आपत्ति जनाएका छन् ।

‘संसद्को अधिवेशन आह्वान गरेलगत्तै स्थगन गरी यसरी अध्यादेश ल्याउनु घोर असंसदीय र अलोकतान्त्रिक कदम भएकाले हामी घोर विरोध, भर्त्सना र निन्दा गर्दछौँ ।’- संयुक्त विज्ञाप्तिमा भनिएको छ । विपक्षी दलले सरकारले ल्याएका अध्यादेशहरू अविलम्ब फिर्ता गर्न जोडदार माग गरेका छन् । यस्तै राष्ट्रपतिलाई अनुरोध गर्दै संसद् छल्ने उद्देश्यका साथ मन्त्रिपरिषद्बाट सिफारिस भई आएका अध्यादेशहरू स्वीकृत नगर्न राष्ट्रपतिसमक्ष हार्दिक अनुरोध गरेका छन् ।

विपक्षीहरूले स्थगन गरिएको सङ्घीय संसद्को अधिवेशन अविलम्ब आह्वान गर्न जोडदार माग गरेका छन् । सरकारले यही बैशाख १४ गते संवैधानिक परिषद्को काम कर्तव्य र अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०६६ र सहकारी ऐन, २०७४ लाई संशोधन गर्ने दुई वटा अध्यादेशहरू तथा बैशाख १५ गते स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान सम्बन्धि अध्यादेश, केही नेपाल कानुन संशोधन गर्न बनेको अध्यादेश र विश्वविद्यालय सम्बन्धि अध्यादेश जारी गर्ने निर्णय गरी राष्ट्रपति समक्ष सिफारिस गरेको थियो । नैत १७ गतेदेखि अधिवेशन बोलाइसकिएको थियो । राष्ट्रपतिले आह्वान गरिसकेको अधिवेशन, पत्रद्वारा सरकारले फिर्ता लियो । जुन नेपालको संसदीय इतिहासमै असामान्य घटना हो । यसआघि राष्ट्रपतिले आह्वान गरिसकेको अधिवेशन सरकारले फिर्ता

लिएको इतिहास थिएन । सरकारले उल्टै संसदलाई रोक्‍यो । अध्यादेश ल्याउने सजिलो र कम उत्तरदायी बाटो रोज्यो । ‘संसद् अधिवेशन निकट रहेको समयमा अध्यादेश ल्याउने बाटो राम्रो होइन,’ संविधानविद् डा. विपिन अधिकारीले भन्छन्- ‘यति ठूलो जनमत पाएको सरकारले पुरानो बाटो अपनाउनु कदापी राम्रो संकेत होइन ।’

थप तीन अध्यादेश सिफारिस

बुटवल । सरकारले थप तीन वटा अध्यादेश जारी गर्न राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलसमक्ष सिफारिस गरेको छ ।

राष्ट्रपति कार्यालय स्रोतका अनुसार, बुधबार थप तीन वटा अध्यादेश जारी गर्न सरकारले सिफारिस गरेको हो ।

विश्वविद्यालय, स्वास्थ्य र केही नेपाल ऐन संशोधन गर्न बनेका अध्यादेश जारी गर्न राष्ट्रपतिसमक्ष सिफारिस भएको हो ।

यसआघि सोमबार सरकारले दुई वटा अध्यादेश जारी गर्न सिफारिस गरेको थियो । त्यतिबेला सहकारी र संवैधानिक परिषद्सम्बन्धी अध्यादेश सिफारिस गरेको थियो ।

तिलोत्तमा नगरपालिकाद्वारा सुलभ फार्मेसी सञ्चालन



तिलोत्तमा । तिलोत्तमा नगरपालिकाले सर्वसाधारणलाईसस्तोरसहजरूपमाऔषधिउपलब्ध गराउने उद्देश्यसहित सुलभ फार्मेसी सञ्चालनमा ल्याएको छ । माणिक्राम चोकदेखि करिब सयमिटर उत्तरमा स्थापना गरिएको उक्त फार्मेसीको उद्घाटन नगर प्रमुख रामकृष्ण खोण र उपप्रमुख जगेश्वर देवी चौधरीले संयुक्त रूपमा गरेका हुन् ।

उक्त फार्मेसी बुइस मेडिको कन्सर्नको व्यवस्थापनमा पाँच वर्षका लागि सञ्चालन हुने गरी सम्झौता गरिएको छ । उद्घाटन समारोहमा बोल्दै नगर प्रमुख खणले स्थानीय तहबाट नेपालमै पहिलोपटक यस्तो प्रयास गरिएको दाबी गरे । उनले गुणस्तरीय तथा मान्यताप्राप्त औषधि सहज रूपमा उपलब्ध गराउनु नगरपालिकाको प्राथमिकता रहेको उल्लेख गर्दै भौतिक विकाससँगै मानवीय विकासमा पनि ध्यान दिनुपर्ने बताए । फार्मेसीमार्फत औषधिमा २५.१० प्रतिशतसम्म छुट उपलब्ध गराइने जानकारी दिँदै उनले यसबाट आम नागरिकलाई राहत पुग्ने विश्वास व्यक्त गरे । साथै, सेवा प्रभावकारी बनाउन सबैको सहयोग आवश्यक रहेको उनले बताए ।

उपप्रमुख जगेश्वर देवी चौधरीले नगरपालिकाको यो पहलले नागरिकको दैनिक जीवनमा प्रत्यक्ष सहजता ल्याउने बताइन् । उनले सुलभ र भरपर्दो औषधि सेवा विस्तारमा निरन्तरता

दिनुपर्नेमा जोड दिइन् ।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत खुमलाल भुसालले नगरपालिकाको नीति, कार्यक्रम तथा बजेटमै समावेश गरी फार्मेसी सञ्चालनमा ल्याइएको जानकारी दिए । उनले डाक्टरको प्रेरिक्रमनका आधारमा गुणस्तरीय औषधि सस्तो मूल्यमा उपलब्ध गराइने व्यवस्था मिलाइएको बताए ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टीका नगर सभापति रूस्तम कडेलले नगरपालिकाको यो कामलाई उदाहरणीय भन्दै सेवा थप विस्तार गर्नुपर्ने र नियमित अनुगमन आवश्यक रहेको बताए । नेकपा एमालेका नगर अध्यक्ष भिन प्रसाद पोखरेलले नगरबासीको हितमा गरिएको कार्य भएकोले अधिकृत सफल कार्यान्वयनका लागि सबै पक्षको सहयोग र निगरानी आवश्यक रहेको धारणा राखे । नेपाली कांग्रेसका सभापति हरिलाल पाण्डेले घरघरमै औषधि सेवा सहज बनाउने दिशामा यो पहल महत्वपूर्ण भएको उल्लेख गरे ।

कार्यक्रममा तिलोत्तमा चेम्बर अफ कमर्सका अध्यक्ष नेत्र प्रसाद न्यौपाने, तिलोत्तमा-५ का वडा अध्यक्ष रमेश दुग्रे,स्वास्थ्य शाखाका अधिकृत तथा स्वास्थ्य निरीक्षक रामप्रसाद ढकालले पनि आफूना धारणा राखेका थिए । सो फार्मेसीको सटर भाडा नगरपालिकाले व्यवस्थापन गर्ने छ भने नगरपालिकाको हितमा गरिएको कार्य भएकोले यो पहल महत्वपूर्ण भएको उल्लेख गरे ।

सम्झौताअनुसार फार्मेसी रहेको घरभाडा नगरपालिकाले वार्षिक २ लाख ५० हजार तिर्दिने छ । फार्मेसीमा सबै देश र कम्पनीका औषधि उपलब्ध हुनेछ ।

नगरपालिकाका कार्यपालिका सदस्य सुरेन्द्र श्रीले दीर्घरोगी र नियमित औषधि सेवा गर्ने बिरामीलाई सेवा दिन प्राथमिकता दिएर फार्मेसीको अवधारणा पालिकाले अघि सारेको बताए । यसले बजारका फार्मेसीबाट महँगो मूल्यमा औषधि किन्नुपर्ने बाध्यता हटाउन यसले सहयोग पुर्‍याउने विश्वास लिइएको छ ।

एमसीसीअन्तर्गतको धानखोला-लमही सडक

दाङ । पूर्व-पश्चिम राजमार्गअन्तर्गत करिब ४० किलोमिटर लामो धानखोला-लमही सडक खण्डको स्टरोन्निात कार्य औपचारिक रूपमा सुरु भएको छ । लुम्बिनी प्रदेशका मुख्यमन्त्री चेतनारायण आचार्यले शिलान्यास गर्दै सडक स्टरोन्नातिको काम प्रारम्भ गरेका हुन् ।

यस सडक स्टरोन्नाति तथा मर्मत कार्यमा नेपालमै पहिलो पटक फूल डेथ रिक्लेमेशन (एफडीआर) र सुपरपेभ आस्फाल्ट जस्ता अत्याधुनिक प्रविधि प्रयोग गरिने भएको छ ।

यी प्रविधिले पुराना सामग्री पुनःप्रयोग गर्दै सडकलाई बलियो, टिकाउ र वातावरणमैत्री बनाउने लक्ष्य राखेका छन् । यसबाट दीर्घकालीन रूपमा लागत घट्ने र सडक मर्मतको गुणस्तर बढ्ने अपेक्षा गरिएको छ । आयोजनाअन्तर्गत सडकको दुवैतर्फ सात मिटर चौडा क्यारिजवे र साढे दुई-दुई मिटर सोल्डर निर्माण गरी कुल १२ मिटर चौडाइ कायम गरिनेछ ।

कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै मुख्यमन्त्री आचार्यले अत्याधुनिक प्रविधिको प्रयोग साराहनीय भएको बताए । उनले यस सडक स्टरोन्नातिले यात्रालाई सुरक्षित र भरपर्दो

बनाउनुका साथै स्थानीय व्यवसाय, कृषि र उद्यममा सकारात्मक प्रभाव पार्ने उल्लेख गर्‍यो । साथै, स्थानीयको अपेक्षाअनुसार सडक सुधार र स्टरोन्नातिको काम अघि बढाउनुपर्नेमा जोड दिए ।

नेपालका लागि संयुक्त राज्य अमेरिकाका कार्यवाहक राजदूत स्कट अर्बमले नेपाल-अमेरिका साभ्नेदारीको महत्वपूर्ण उदाहरणका रूपमा यस आयोजनालाई लिनुपर्ने बताए । उनले ढुवानी लागत घटाउने, सडक सुरक्षा अभिवृद्धि गर्ने र स्थानीय समुदायलाई बजारसँग जोड्ने लक्ष्यमा यो परियोजना केन्द्रित रहेको स्पष्ट पारे ।

भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयका सह-सचिव सुशील बाबु ढकालले एमसिए-नेपालको लगानी सरकारका योजना तथा कार्यक्रमको पूरकका रूपमा रहेको बताए । यस सहकार्यले पूर्वाधार विकास र आर्थिक अवसर विस्तारमा टेवा पुग्ने विश्वास उनले व्यक्त गरे ।

एमसीसीका राष्ट्रिय वाइयाली उप-निर्देशक सञ्जय पौड्यालले दीर्घकालीन कार्यसम्पादन सुनिश्चित गर्ने प्रविधिमार्फत लागत प्रभावकारी पूर्वाधार निर्माणमा सहयोग पुग्ने बताए ।

» बाँकी ३ पेजमा



सम्पादकीय

विस्थापित उद्योगीलाई क्षतिपूर्ति देऊ

सर्वोच्च अदालतले बुद्ध जन्मस्थल लुम्बिनीबाट १५ किमि क्षेत्रभित्र पर्ने सबै उद्योगलाई खाली गराउन पत्राचारसहित निर्देशन दिएको छ । विश्व सम्पदामा सूचीकृत लुम्बिनीका पूरातात्विक संरचनामा यहाँका उद्योगले गर्ने प्रदुषणले असर गरेको भन्दै अदालतले प्रदूषण फैलाउने उद्योगलाई हटाएर सम्पदा संरक्षणमा जोड दिनु जति स्वभाविक छ, विस्थापित उद्योगलाई राहत र क्षतिपूर्तिको प्याकेज उत्तिकै आवश्यक छ ।

सरकारले पहिले नै गल्ती गर्‍यो, सम्पदा क्षेत्रमा उद्योग खोल्न दिएर गरेको गल्ती अहिले उद्योगीले भोदै छन् । सम्पदा क्षेत्रमा उद्योग खोल्न दिनु सरकारको कमजोरी हो । सम्पदा संरक्षणप्रति राज्यको संवेदनशिलताको अभावले उद्योगीले यातायातको सहज पहुँच र अन्य पूर्वाधार राम्रो भएको ठाउँमा उद्योग खोले । सम्पदास्थल आसपासमा ठूलो लगानीको उद्योग खोल्नु जोखिम हुन्छ भन्ने उद्योगी व्यवसायीले पनि हेक्का राखेनन् । सम्पदा क्षेत्र आसपास उद्योग खोल्दा अपनाउनुपर्ने सतर्कताको कमजोरीको मारमा अहिले उद्योगी पर्दैछन् । लुम्बिनी–भैरहवा करिडोरमा १२ सिमेन्टसहित दुई दर्जन उद्योग छन् । सर्वोच्च अदालतले गत भदौ १ गते लुम्बिनी क्षेत्रको १५ किमीभित्र सञ्चालित प्रदूषणकारी उद्योग दुई वर्षभित्र बन्द गर्न वा अन्यत्र सार्न सरकारलाई परमादेश दिएको थियो । सर्वोच्च अदालतले लुम्बिनी क्षेत्रको १५ किलोमिटर भित्र सञ्चालित प्रदूषणकारी उद्योगहरु अब खोल्नका लागि स्वीकृति नदिन पनि भनेको छ ।

सर्वोच्चको फैसलाले बुद्ध जन्मस्थल लुम्बिनीबाट १५ किमी दूरीभित्र सञ्चालित कार्वन उत्सर्जन गर्नेउद्योग दुई वर्षभित्र स्थानान्तरण गर्नुपर्ने बाध्यतामा छन् । अदालतको फैसला कार्यान्वयन बाध्यकारी हुन्छ । यो फैसला कार्यान्वयन गर्न अदालतले सरकारलाई भनिसकेको सन्दर्भमा अब राज्यको जवाफदेहीता र कर्तव्य देखिनुपर्छ । के सरकारले अबौँ लगानीका उद्योगलाई बन्द गर्न वा अन्यत्र सार्न कुनै क्षतिपूर्ति विना सम्भव छ ? यदि सरकारले उद्योगलाई राहत र क्षतिपूर्तिको प्याकेज ल्याएन भने त्यसले मुलुकको औद्योगिक विकास र रोजगारी श्रृजनामा दु्रगामी असर देखिने छ । राज्य आफ्नो दायित्व र कर्तव्यबाट विमुख भयो भने साँच्चिकै लगानीकर्तामा निराशा आउँछ । मुलुकमा औद्योगिक लगानीको वातावरण बिथोलिन्छ ।

अब राज्यले क्षतिपूर्ति र राहतको प्याकेजका आधारमा उद्योग स्थानान्तरण गर्नुपर्छ । राज्यले यहाँ सञ्चालित उद्योगलाई उपयुक्त ठाउँमा जग्गाको व्यवस्थापन गर्नसक्छ । बैक व्याज र करमा सहूलियत प्रदान गर्न सक्छ । ठूलो लगानीका उद्योगलाई यहाँबाट विस्थापित गर्दा के-के गर्न सकिन्छ त्यसबारेमा सरोकारवालासँग बसेर टुंगो लगाउनुपर्छ । अदालतले आदेश दियो, अनिवार्य उद्योगीले छोड्नुपर्छ भन्ने मानसिकता राखेर समस्याको समाधान र व्यवस्थापनमा ध्यान दिइएन भने त्यसले लगानी र रोजगारीको वातावरण बिथोलिन्छ भन्ने हेक्का राखेर सरकारले कार्ययोजना बनाएर काम गर्नुपर्छ ।

श्याम सुन्दर यादव

हेमोफिलिया के हो ?

हेमोफिलिया एउटा अनुवांशिक रगत जम्ने समस्या हो, जसमा शरीरमा आवश्यक “रक्त जमाउने तत्व” (क्लोटिङ फ्याक्टर VIII वा IX) को कमी हुन्छ । यस कारण सामान्य चोटपटक हुँदा पनि रगत लामो समयसम्म बगिरहन्छ वा शरीरभित्र विशेष गरी जोर्नी र मांसपेशीमा रक्तस्राव हुन्छ ।

बारम्बार हुने यस्तो आन्तरिक रक्तस्रावले जोर्नीहरूमा दीर्घकालीन क्षति पुर्‍याउँछ, जसलाई ‘हेमोफिलिक आर्थ्रोप्याथी’ भनिन्छ । यदि समयमै उपचार र पुनर्स्थापना सेवा (फिजियोथेरापी) नदिएमा बिरामीमा स्थायी अपांगता समेत हुन सक्छ ।

नेपालमा हेमोफिलियाको अवस्था

- अनुमानित बिरामी संख्या: विश्वव्यापी अनुपात अनुसार नेपालमा करिब ३,००० देखि ३,५०० जनासम्म हेमोफिलियाका बिरामी हुन सक्ने अनुमान छ ।

- पहिचान भएका बिरामी: हालसम्म करिब ८५० भन्दा बढी बिरामी मात्र पहिचान भएका छन् ।

- निष्कर्ष:

धेरै बिरामी अझै पनि पहिचान, उपचार तथा

पुनर्स्थापना सेवाको पहुँच बाहिर रहेका छन् ।

यसले नेपालमा हेमोफिलिया सम्बन्धी सचेतना, उपचार सेवा र फिजियोथेरापी विस्तारको आवश्यकता स्पष्ट देखाउँछ ।

हेमोफिलियामा देखिने मुख्य समस्या

हेमोफिलियाका बिरामीमा निम्न समस्या

सामान्य रूपमा देखिन्छन् :

- जोर्नीभित्र रक्तस्राव (हेमाथ्रोसिस), विशेष गरी घुँडा, कुहना, कुम र हिप
- दुखाइ र सुनिन्तु
- जोर्नी कडा हुनु
- हिँडडुल गर्ने क्षमता घट्नु
- बारम्बार रक्तस्रावका कारण दीर्घकालीन

जोर्नी बिग्रिने

- मांसपेशी कमजोर हुनु

- नाकबाट रगत बग्नु वा दाँत माइँदा रगत आउनु

यी समस्याहरू समयसँगै गम्भीर बन्दै जान सक्छन्,

जसले बिरामीको दैनिक जीवनमा प्रत्यक्ष असर पार्छ ।

हेमोफिलियामा फिजियोथेरापी किन महत्त्वपूर्ण ?

१. **दुखाइ र सुनिन्तु कम गर्न**

फिजियोथेरापीमा प्रयोग गरिने आइस थेरापी, आरामदायक अवस्थापन तथा हल्का व्यायामले रक्तस्रावपछि हुने दुखाइ र सुनिन्तु कम गर्न मद्दत गर्छ ।

२०८३ बैशाख १७, गते बिहीबार

Thursday April 30, 2026

विवाद छाडौँ, एकजुट भई अधि बढौँ

मात्र होइन, स्वयं कांग्रेसका संस्थापक नेता बिपी र सुवर्णजीमा पनि सत्ताप्राप्तिपछि आपसी बेमेल, असमझदारी र मनमुटाव देखिए । व्यक्तित्वको टकरावसम्बन्धी कांग्रेस इतिहास हेर्दा एउटै व्यक्ति लामो समयसम्म पार्टी हाई कमान्ड र राज्यसत्ताको नेतृत्वमा रहँदा यस्ता द्वन्द्व हुँदा रहेछन् जस्तो देखिन्छ । यहीँनैर सत्ता भनेकै द्वन्द्व, आपसी बेमेल, असन्तुष्टि र असमझदारीको आधार त होइन भन्ने प्रश्न पनि उद्ग्न सक्छ ।

कांग्रेसले देशमा एक दशक लामो सशस्त्र द्वन्द्व अन्त्य गर्न नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्‍यो । दुई-दुईपटक संविधानसभाको निर्वाचन गराएर भए पनि ०७२ मा संविधानसभाबाट नयाँ संविधान जारी गराउने कार्यको नेतृत्व पनि कांग्रेसले नै गर्‍यो । कांग्रेसको नेतृत्वमा समानुपातिक, समावेशी, प्रतिनिधिमूलक संविधान बन्यो । तर, सत्तामा पुगिसकेपछि उही कांग्रेसले त्यही संविधानलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न सकेन । संविधानमा समानुपातिक व्यवस्था समावेश गराउने कांग्रेसले समानुपातिक संस्कारअनुरूप प्रतिनिधित्व गराउनुभन्दा पनि समाजमा खाइपाई आएका, हुनेखाने र पहुँचवालाकै मात्र प्रतिनिधित्वमा ध्यान दियो, यसले गर्दा पनि समाजमा असन्तुष्टि बढ्दै गयो, संविधान कार्यान्वयनमै अट्टयारो अवस्था सिर्जना भयो । विभिन्न सवैधानिक निकायमा हुने नियुक्तिका पनि समस्या देखियो । भागबन्डाको अपसंस्कृति भित्रियो । जसले गर्दा सही मान्छे, सही ठाउँमा, सही समयमा आउन सकेनन् । राजनीतिक नियुक्तिका पदहरू व्यापारका विषय बने । ती पद नेता र तिनका आसेपासेले थापेका पसलजस्ता देखिए ।

हामीले बनाएको यति राम्रो संविधानमा एउटा व्यक्ति दुईपटकभन्दा बढी प्रधानमन्त्री बन्न नपाउने व्यवस्था राख्नुपर्थ्यो । हामी त्यहाँ चुक्यौँ । संविधान निर्माणमा प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष जोडिएका हामी सबैले यसको जिम्मेवारी लिनुपर्छ । हामीले गरेको कमजोरीका कारण लामो समयसम्म एउटै व्यक्ति पटकपटक सत्तामा दोहोरिरुहने परिस्थिति आयो । इतिहासमा बढीपटक प्रधानमन्त्री बनेको कीर्तिमान लेखाउने ‘होड’ देखियो । यसले गर्दा सत्तामा सीमित व्यक्तिको ‘सिन्डिकेट’ चल्थो । सत्तामा रहेका ‘मुखिया’का आसेपासे र आफन्तले पूरै राज्यसत्तामाथि कब्जा गरे । बिचौलिया र माफियाको इसारामा राज्यसत्ता चल्न थाल्यो । पैसाको अपारदर्शी चलखेल सुरु भयो । नेताहरूमा हामीलाई कसले के गर्न सक्छ र भन्ने अहं जन्मियो । पार्टी, राजनीतिक सिद्धान्त, त्याग र पारदर्शिता गौण भयो । नेताहरूको यही सिन्डिकेटले आममानिसमा व्यापक निराशा र असन्तुष्टि जन्मायो । यही असन्तुष्टि र निराशा नै कांग्रेस र अन्य पुराना राजनीतिक दलका लागि गम्भीर चुनौतीको पहाड बनेर उभिएको छ अहिले ।

नयाँ सरकार बनेसँगै विभिन्न क्षेत्रका धेरै व्यक्ति भटभट गिरफ्तारीमा परिरहेका छन् र अझै धेरै व्यक्ति तानिन सक्ने सूचीमा छन् भन्ने सुनिन्छ । सरकारले आयोग बनाएर सुरु गरेको सम्पाति छानाबिनले पुराना दल र नेतालाई कहाँ पुर्‍याउने हो, त्यसको परिणाम देख्नका बाँकी नै छ ।

अहिले युवाहरूको हातमा सरकार आएको छ । संसदा पनि युवा अनुहारकै बाहुल्य छ । ३५ वर्षका एक युवकको हातमा सत्ताको बागडोर सुम्पेका छन् नेपाली जनताले । देश, जनता र लोकतन्त्रका लागि लामो समय जेलनले भीरुका, त्याग गरेका, आफ्नो क्षेत्रमा विकास, निर्माण र जनताको समृद्धिका लागि राम्रै काम गरेका पाका र अनुभवी नेतालाई राजनीतिमा खासै नसुनिएका युवाले यसो हात हल्लाएको भ्रमा ठाउँका ठाउँ पाखा लगाए । जनताले पनि तिने युवा अनुहारलाई विश्वास गरे । स्वदेशमा रहेका र विदेशी भूमिमा परिसा बगाइरहेका कसैले पनि पुराना पार्टीलाई विश्वास गरेको देखिएन ।

यस्तो अवस्थामा अब नयाँ दलका युवासँग पुराना दलका पनि युवाले नै प्रतिस्पर्धा गर्नुपर्छ । विचारले विचारसँग, जोस, जाँगले जोस, जाँगरसँग, ज्ञानले ज्ञानसँग, प्रविधिले प्रविधिसँग, तर्कले तर्कसँगै प्रतिस्पर्धा गर्नुपर्छ अब । यस्तो अवस्थामा कांग्रेसमा पनि युवाहरूको काँधमा नेतृत्व आएको छ । यसअघि कांग्रेसमा नियमित महाधिवेशन कि विशेष महाधिवेशन भन्ने विवाद थियो । विवादकै बिचमा विशेष महाधिवेशन सम्पन्न भयो । पार्टीभित्र विवाद भए पनि विशेष महाधिवेशनको नेतृत्वलाई निर्वाचन आयोगले वैधानिकता दियो । पार्टी नयाँ नेतृत्वलाई सिक्कारेर निर्वाचनमा गयो । केही साथीहरू विशेष महाधिवेशनविरुद्ध रिट लिएर सर्वोच्च अदालत जानुभयो । तर, अहिले सर्वोच्चले पनि उहाँहरूको रिट खारेज गरी विशेष महाधिवेशनको विवादलाई कानुनी हैसियतमा टुंग्याइदिएको छ ।

अब यो विवादलाई थप लम्ब्याउने कि विवादलाई शान्ती राखेर मिलेर पार्टी सुदृढीकरणको बाटोमा जाने, निर्णय हामीले नै गर्नुपर्छ । अब पनि यो विवादलाई लम्ब्याइयो भने त्यसबाट पार्टी, नेता र कार्यकर्ताका लागि कुनै उपलब्धि हुनेवाला छैन । अहिले जजसले विवाद गर्दै हुनुहुन्छ, पार्टीको

विशेष महाधिवेशनबाट आएको नेतृत्वलाई सिक्कार्न सकिरहनुभएको छैन, उहाँहरूले यसअघि पटकपटक लाभका पदमा पुगे अवसर पाउनुभएको छ । अहिले पनि उहाँहरूको असन्तुष्टि पढ्दा लागि मात्र हो । अबका दिनमा नयाँ नेतृत्वका कारण हामीले विगतमा जस्तै पद पाउँदैनौं कि भन्ने चिन्ता मात्र हो, उहाँहरूको । तर, अब उहाँहरूलाई नेतृत्वमा फर्किन र विगतमा जस्तै पदमा रहन समयले पनि दिँदैन । अहिलेको सरकारले यो पाँच वर्ष र अर्को थप पाँच वर्ष सत्ता सम्हाल्नो भने त्यतिनजेलसम्ममा अहिले कांग्रेसमा विवाद गरिरहनुभएका आदरणीय नेताहरूको राजनीतिक जीवनको अवसान भइसकेको हुनेछ । यतिखेर कांग्रेसमा नेतृत्वमा आउनुभएका गगन, विश्वलगायत साथीलाई समयले पनि साथ दिएको छ । उहाँहरूबाट पार्टी जीवनमा राम्रो हुने आर्माविश्वास पनि छ र कुनै कमीकमजोरी भएमा त्यसलाई सच्याउने ठाउँ र समय दुवै छ ।

यो कांग्रेस, त्यसका नेता तथा कार्यकर्ता सबैका लागि गम्भीर चुनौतीको घडी हो । पछिल्लो निर्वाचनमा आममतदाताले कांग्रेसको रुख चिह्नमा विश्वास गरेरन्, उनीहरूले कांग्रेसका वाचालाई पत्याएरन् र कांग्रेसलाई मत दिएरन् । कांग्रेसका हामी उम्मेदवारहरू निकै ठुलो मतान्तरमा पराजित भयौँ । हारको यो विशाल अन्तरलाई ‘भेकअप’ गर्न र अहिले उदाएका युवाहरूको टिमसित प्रतिस्पर्धा गर्नका लागि पनि कांग्रेसको नयाँ नेतृत्व नै योग्य र सक्षम छ । पार्टीको वर्तमान नेतृत्वलाई अहिले विवाद गरिरहेका नेताहरूले बाहिरै बसेर आफ्नो अनुभवको बलमा साथ र सहयोग दिनु बुद्धिमानी हुन्छ ।

राजनीतिमा कहिले को सत्तामा पुग्छ, कहिले को । कसैले राम्रो गर्‍यो भने पाँच वर्षपछि पनि पुनः दोहोरिन सक्छ । राम्रो गर्न सकेन भने जनताले उसलाई हटाएर अर्कोलाई सत्तामा पुर्‍याउँछन् । त्यसैले पनि अहिलेको सतारुढ राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा)को टिमसित प्रतिस्पर्धा गर्न, जनतामाफ्न गएर विश्वास जगाउन र अहिले गुमेको पार्टीको साख फर्काउन पनि कांग्रेसको वर्तमान टिम नै सशक्त छ । यो टिमलाई हामी सबैको साथ र सहयोग भने आवश्यक छ ।

अहिले एमाले, नेपाली कम्युनिस्ट पार्टीलगायत दलका नेताले पार्टी एकता या गठबन्धन गर्ने हल्ला पनि सुनिँदै छ । तर, यतिभिन्न जनमत खस्केको समयमा पुराना नेताले पार्टीभित्र आफ्नो पद सुक्षित राख्ने गरेको एकता या गठबन्धनको कुनै अर्थ छैन । यस्तो गठबन्धन या एकता नेपाली समाजमा अहिले बिल्कुलै असान्दर्भिक भइसकेको छ । उहाँहरूले पार्टीमा रूपान्तरण र नेतृत्वमा पुस्तान्तरण गर्नका लागि त्यस्तो एकता या गठबन्धनको प्रयास गर्दै हुनुहुन्छ भने त्यो स्वागतयोग्य नै हुन्छ । अन्यथा, आआफ्नो पदीय हैसियत जोगाउने लोभभलालचले ढोडधुप गरेर कहाँ पुगिँदैन, जनताको विश्वास जित्न सकिँदैन । अहिले विचार, दृष्टिकोण, इमानदारी, पारदर्शिता र सुशासनको युग सुरु भएको छ । वर्तमान सरकारले पनि पारदर्शिता र सुशासन दिन सक्थे भने मात्र यो आगाडि बढ्न सक्छ ।

अबका दिनमा कांग्रेसले पनि विगतकै बाटोबाट हिँडेर हुँदैन भनेर विश्वास गरौं । विगतमा गरेका राम्रा कामलाई जनतामाफ्न लाने र विगतमा भएका गल्ती, कमी, कमजोरीलाई सिक्कारेर भविष्यमा सच्चिने र सच्याउने प्रतिबद्धतासाथ जान सक्नुपर्छ । साथै, वर्तमान सरकारले राम्रो काम गरेमा उसलाई साथ र सहयोग दिने अनि गलत गरेमा खबरदारी गरी त्यसलाई सच्याउन दबाव दिन सक्नुपर्छ । त्यति गर्दा पनि सच्याउन नसके भविष्यमा आफूले मौका पाएमा सच्याउने प्रतिबद्धता जनतासामु गर्न सक्नुपर्छ । अब कसैलाई गालीगलोज गर्दैमा कसैले राम्रो भन्दैन ।

आफूले नेपाल विद्यार्थी संघको नेतृत्व तहमा रहेर राजनीति गर्दा मातहतमा रहेर काम गर्ने गगनजी, विश्वजी, गुरुजी, प्रदीपजीजस्ता नेताको नेतृत्व विकासमा मेरो पनि कुनै न कुनै भूमिका रह्यो होला तरा सम्झँदा अहिले गर्व लाग्छ । कांग्रेसको भविष्य सुरक्षित गर्न कसैले सक्छ भने त्यो वर्तमान नेतृत्वले नै सक्छ । विगतको विकृतिको भारी बोकेर अब आगाडि जान सकिन्न । भागबन्डाका नाममा अब पनि जसलाई पायो त्यसैलाई नेतृत्वमा ल्याउने र गलत संस्कृतिलाई प्रोत्साहित गर्ने हो भने जनताले विश्वास गर्दैनन् । आजको २१औँ शताब्दीको विश्वमा नेता को छ भने भन्दा पनि नेताको पछाडि बसेर उसलाई अधि बढाउने व्यक्ति कस्ता छन्, यो बढी महत्त्वपूर्ण हुन्छ ।

अबका दिनमा युवाका लागि युवा, विचारका लागि विचार, तर्कका लागि तर्क, इच्छाशाक्तिका लागि इच्छाशक्ति, इमानदारीका लागि इमानदारी नै एक-अर्काका प्रतिस्पर्धी बनुपर्छ । विगतमा हामीले धेरै हेर्‍यो र अनुभव पनि गर्‍यौँ, उल्लिखित कुराको अभावका कारण पुराना, स्थापित र ऐतिहासिक राजनीतिक दललाई जनताले पछाडि धकेलिदिए । अब आगाडि बढ्नका निम्ति थिने हुँदालाई नै हामीले प्रतिस्पर्धाको आधार बनाउनुपर्छ । त्यसले सफलताको बाटो मात्र दिँदैन, टिकाउ र विश्वासिलो नेतृत्वको आधार पनि दिनेछ । नयाँ पत्रिकाबाट

- मांसपेशी बलियो बनाउने व्यायाम
- जोर्नी संरक्षण प्रविधि
- दैनिक क्रियाकलाप अभ्यास (Functional training)

- सन्तुलन तथा समन्वय सुधार अभ्यास
सन्तुलन सुधार हुँदा लड्ने सम्भावना कम हुन्छ र यसले रक्तस्रावको जोखिम पनि घटाउँछ ।

विशेष सावधानी

- व्यायाम गर्दा विशेषज्ञ फिजियोथेरापिस्टको सल्लाह आवश्यक

- अत्यधिक कडा वा ठोकिने खेलबाट बच्नुपर्छ

- रक्तस्रावको संकेत देखिएमा तुरुन्त विश्राम लिनुपर्छ

- नियमित अनुगमन आवश्यक हुन्छ

हेमोफिलिया दीर्घकालीन रोग हो जसले विशेषगरी जोर्नी र मांसपेशीमा असर गर्छ । फिजियोथेरापी हेमोफिलियाको उपचारमा केवल सहयोगी सेवा मात्र होइन, अत्यावश्यक पुनर्स्थापना प्रक्रिया हो । यसले दुखाइ कम गर्ने, जोर्नी बचाउने, हिँडडुल क्षमता सुधार गर्ने तथा भविष्यमा हुने अपांगता रोक्ने महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्छ । समयमै गरिएको फिजियोथेरापीले हेमोफिलियाका बिरामीलाई सक्रिय, आत्मनिर्भर र पुणस्तरीय जीवनयापन गर्न सहयोग पुर्‍याउँछ ।

स्वास्थ्य खबरबाट



२. **जोर्नीको चलायमानता जोगाउन**

रक्तस्रावपछि जोर्नी कडा हुने सम्भावना हुन्छ । नियमित र सुरक्षित व्यायामले जोर्नीको चलायमानता कायम राख्छ ।

३. **मांसपेशी बलियो बनाउन**

मांसपेशी बलियो भएमा जोर्नीमा पर्ने दबाव कम हुन्छ र पुनः रक्तस्राव हुने जोखिम घट्छ ।

४. **दीर्घकालीन अपांगता रोक्न**

समयमै फिजियोथेरापी नगरेमा जोर्नी स्थायी रूपमा बिग्रन सक्छ । फिजियोथेरापीले यो जोखिम कम गर्छ ।

५. **दैनिक कार्य क्षमता सुधार गर्न**

४८-७२ घण्टा)

आरआइसीई सिद्धान्त

आराम

बरफ प्रयोग

हल्का दबाव

उचालेर राख्ने

पीओएलआइसीई सिद्धान्त (भार पर्ने जोर्नीमा)

७२ घण्टापछि

- जोर्नी चलायमान व्यायाम



